

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljkatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Poziv!

Neznosni materialni položaj, ki pritiska na slovensko učiteljstvo s tako morečo močjo, da je priklopila naša sila in potreba do vrhunca, je prisilil podpisano vodstvo, da sklicuje s tem javno

izredno zborovanje delegacije

ki se vrši

v sredo, dne 4. oktobra 1911, v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani, ob 4. uri popoldne.

Edina točka dnevnega reda:

Draginja in učiteljstvo.

Poročajo tovariši:

1. Za Koroško: Zdravko Kovač, učitelj na Strmcu;
2. za Kranjsko: Fran Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani-Barju;
3. za Primorsko:
 - a) Goriško: Franc Merljak, nadučitelj v Batujah.
 - b) Istra: Anton Urbančič, nadučitelj v Boljuncu;
 - c) Trst: Ferdo pl. Kleinmayr, učitelj v Trstu;
4. za Štajersko: Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah;
5. skupni poročevalec: Engelbert Gangl, učitelj v Idriji.

Tega zborovanja delegacije se morajo udeležiti tovariši delegati in vse tovarišice delegatkinje, ki so jih okrajna učiteljska društva izvolila za zadnje glavno skupščino Zaveze, vršečo se o binkoštih t.l. v Trstu. Nihče ne sme ostati doma; sedaj ni nobenega izgovora! Resni čas kliče s poveljujočim glasom: Vsi do zadnjega v Ljubljano!

Ta klic pa velja tudi vsemu ostalemu slovenskemu učiteljstvu!

Tovariši, tovarišice! — Vsi stanovi se gibljejo, vsi kličejo po pomoči in rešitvi iz neznosnega materialnega uboštva, molčati ne more in ne sme med bednimi stanovi najbednejši stan slovensko učiteljstvo!

Nekaj doneskov k vprašanju o preosnovi ljudskega šolstva na slovenskem Štajerskem.

Piše K. K.

I.

Poslanec S. L. S. ali na Štajerskem K. Z. g. dr. Verstovšek ne govori v svoji „Resni besedi“ samo o potrebi delitve štajerskega šolskega sveta, ampak sploh o preosnovi ljudskega šolstva na deželi, specialno za slov. Štajer, z narodnega in gospodarskega stališča, kakor pravi.

Ker se vsaka obsežnejša preosnova ljudskega šolstva tiče obnem učiteljstva samega, oziroma njega pravnega in socialnega položaja, zato tudi mora učiteljstvo napram vsakemu takemu gibanju zavzemati svoje principialno stališče.

Učiteljstvu je to stališče od narave določeno, in zato principialno, mnenje posameznikovo napram skupini ne pride kot

„quantite negligible“ mnogo v poštev, zakaj stanovsko zaveden učitelj kot član tega stanu deluje in misli v duhu svojega poklica, ali je pa sploh za stan brezpomemben.

Preden to naše od narave dano stališče napram kaki preosnovi natanko precejujemo, so daljna razmotrivanja o predmetu prepotrebna.

Kot celota smo gotovo do gotove meje v našem poklicu strokovnjaki, dasi morda temu ali onemu posamezniku v tem oziru mnogo ali sploh vse nedostaje; tega razmerja ni samo pri nas, ampak v vsakem poklicu.

Napram ljudsko-šolskemu vprašanju in recimo — njega razvoju specialno na Štajerskem imajo posamezniki neučitelji lahko različno mnenje, in sicer:

1. nobenega stališča, ker jim je irelevantno,
2. svoje osebno in privatno stališče ali
3. kot zastopniki gotove socialne skupine, odnosno političke stranke določeno principialno stališče.

Mi in naše rodbine ječimo pod silovito težo bede, da se že večine polasča obup! Ob sedanjih denarnih sredstvih, ob sedanjem času vedno rastoče draginje je slovenskemu učiteljstvu absolutno nemogoče izhajati! To moramo vsej javnosti povedati, na ves glas zaklicati moramo poklicanim faktorjem z gromovitim glasom obupanega in neplačanega kulturnega delavca, da je sedaj pomoč najnujnejša, ker je sila največja.

Manifestirati hočemo z vso resnostjo in dostojnostjo za naše pravice, za najprimitivnejše zahteve delovnega človeka: Dajte nam kruha!

Zato pa mora biti naša udeležba imponujoča — ogromna. Nihče, ki čuti za svoj stan, ki mu srce krvavi ob pogledu na stradajočo rodovino, naj ne ostane doma! Kakor delegatom in delegatkinjam — tudi vam vsem ni zdaj nobenega izgovora. Oglašja se vse avstrijsko učiteljstvo — zaostati ne smemo mi! Z zadnjimi sredstvi, če mora biti tako, se dvignimo na pot v Ljubljano, da si ne bomo morali očitati, da smo v najresnejšem času zanemarili svojo dolžnost! To smo dolžni sebi, svoji stanovski časti in svojim familijam!

Okrajna učiteljska društva naj brez vsakega drugega poziva nemudoma razvijejo najživahnejšo agitacijo za najobilnejšo udeležbo. S tem jim nalagamo vso odgovornost. Kakor so pokazale vselej doslej, kadar je bilo treba izpričati disciplino in moč naprednega slovenskega učiteljstva, da umevajo svojo nalogo, tako naj tudi sedaj v polni meri store svojo dolžnost in naj uporabijo vsa dopustna sredstva, da pride dne 4. oktobra t.l. na naše zborovanje v Ljubljano vsakteri in vsaktera, ki ga nepremagljive težkoče in zapreke ne zadržijo doma!

V središču vsega slovenskega sveta naj govori vse slovensko učiteljstvo v tem težkem času, ko je zmanjkalo kruha, a treba vendarle še vedno vršiti vse dolžnosti stanu in roditelja!

Upravni odbor Zaveze in vsi poročevalci se zbero istega dne ob pol 3. uri popoldne na posvetovanje v pisarnici načelstva „Učiteljske tiskarne“ v Frančiškanski ulici št. 8.

Vsi pokonci, vsi na noge, vsi v Ljubljano! Kliče nas sila in dolžnost!

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev v Ljubljani

dne 26. septembra 1911.

L. Jelenc,

t. č. predsednik.

Vilibald Rus,

t. č. tajnik.

Socialne skupine, oziroma političke stranke kot činitelji političkih akcij imajo neizpremenljivo določeno principialno stališče napram vsaki javni stvari. Ta stališča in iz njih izvirajoče sodbe so si večinoma v nesoglasju, le malo je morda točk, ki se v njih vjemajo. Nam učiteljem je treba vsa ta razna stališča, oziroma zahteve, ki jih imajo posebne razne skupine do ljudskega šolstva in njega razvoja, natančno proučavati; jih po svoji stvarnosti in upravičenosti primerjati, jih presojevati in končno na njih podlagi naše stališče popolnoma spoznavati.

Res je, v tem oziru nismo na zborovanjih naših društev spali; razpravljali smo o mnogih aktualnih vprašanjih glede razvoja šolstva v vseh panogah tudi na uradnih konferencah. Rezultati tega dela pa niso še zbrani, ostali so tudi večinoma samo na papirju, ker jim šolska oblast tudi ni mogla dosedaj priboriti veljave. Gotovim političkim strankam je bilo vendar ljudsko-šolsko vprašanje vedno najaktualnejše, njih političko učinkovanje v zakonodajnih skup-

ščinah kakor v višjih in najvišjih šolskih oblastvih se je vršilo vedno, nepretrgoma, dasi ne v vsakem slučaju odkrito pred širšo javnostjo. V tej dobi razvoja ljudskega šolstva se ni nikdar pozivala celota učiteljstva, naj označi precizno svoje stališče.

V sedanjem času, ko je na podlagi volilnih reform v najvažnejše zakonodajne zbornice prej upati na dosego globokih, dalekosežnih reform, kakor se n. pr. nahajajo v programih reakcionarne in radikalno narodne socialne skupine, sta porinile slednji šolsko vprašanje v ospredje svojih političkih stremeljenj, ljudsko-šolsko vprašanje postaja kardinalna točka vsakega političkega programa.

Učitelji poznamo zgodovino moderne ljudskega šolstva. Mi vemo njega izvor, posebno to, da je plod političkih bojev kulturnega značaja, njih pravni rezultat in da bo isto tudi vsaka uspeša preosnova, namreč: kompromisni pravni rezultat vseh na tej stvari zainteresiranih, med seboj borečih se strank, oziroma socialnih skupin. V koliko bodo slednje uva-

ževalo naše mnenje in predloge, naše principialno stališče, to bomo šele videli.

Radikalno se je lotil vprašanja koroški poslanec Steinwender in je stavil mnogo deloma stvarno izvedljivih in neizvedljivih predlogov. Pri svojih izvajanjih ni žalil učiteljstva kot celote po nepotrebnem. Opozorjam za sedaj le na njegov članek v „Tagespost“ od 16. oktobra 1910 in na odgovor nemškega štajerskega učiteljstva v „Pedag. Zeitschrift“ z dne 25. oktobra 1910.

Oblastno je pa nastopal meseca marca 1911. l. v treh člankih „Tagespost“ dr. Hans Kleinpeter, profesor, lingvist na gimnaziji v Gmundnu, proti sedanji šoli in posebno učiteljstvu. Zajahal je namreč posebno specialiteto šole — „Die Arbeitsschule“, ki pa o nji sam nima jasnih pojmov. Opomnim mimogrede le, da zdaj ne vleče več „Arbeitsschule“ ampak „Schlagwort: Tatschule“. Nas učitelje je imenoval povprek največje nevedneže in ignorante, ki svojega poklica ne umevamo, ki se za nobeno akcijo v razvoj šolstva ne brigamo, niti ne poznamo delovanja Kerschensteinerjevega ne Gurlittovega itd. Predalec bi zabredel, ako bi na tem mestu zasluge teh dveh šolnikov za šolo in njih ideje razpravljaj, opozorjam le na Gurlittovo delo „Die Schule“ iz zbirke „Sammlung sozial-psychologischer Monographien“ in na njegove daljše in krajše razprave v vseh štirih letnikih revije „Dokumente des Fortschrittes“.

Kleinpeter je spravi pri svojem zabavljanju toliko nepraktičnih bedarij vkup, da se nemškemu učiteljstvu niti vredno ni zdelo, natančneje se z njim spuščati v polemiko, ampak ga je 6. štev. „Pedag. Zeitschrift“ z dne 25. marca 1911 odslovilo s kratkim odstavkom. Mož je namreč tip nepraktičnega lingvisti, kakršnim se akademiki drugih fakultet tako radi posmehujejo.

Prav vljudno in prijazno pa vabi naš poslanec K. Z. štejski slovensko učiteljstvo na sodelovanje pri preosnovi ljudskega šolstva na deželi, kakor je osnovana v programu K. Z., in sicer:

„Slovensko učiteljstvo naj nikdar ne pričakuje, da bi pripuščali za učiteljstvo povišanje plač, preden da ne vidim, da se se to z vnemo ne vrže v boj za narodne zahteve našega ljudskega šolstva in ne sodeluje skupno z nami za preosnovo šolskega zakona, kakor je primeren na deželi.“

Ta preosnova vsebuje po programu K. Z. tudi delitev štajerskega deželne a šol. sveta. Za sedaj imamo učitelje še dovolj časa, da raziskujemo in fiksiramo svoje stališče in mnenje o preosnovi ljudskega šolstva na Štajerskem za deželo po programu K. Z. Škoda, da nam g. poslanec ni razodel še več podatkov po svojem programu, ne pa samo delitve deželne šolskega sveta, zakaj narodni program K. Z. vsebuje še več točk, zlasti glede slovenskega ljud. šolstva, ki od njih g. poslanec ni pripravljen žrtvovati niti pičice. Potem se bo lahko po njegovem pravilnem nasvetu vršila preosnova po učiteljskih društvih in po izkušnjah strokovnjakov.

G. poslanec tudi vzklika: „Kličem Vas učitelje na delo, pečajte se s preosnovo ljudske šole na deželi! Zahtevate lahko celo od nas poslancev, da zastopamo vaše predloge. Veselilo me bo, če mi podate celi načrt te preosnove. Videli boste, da ga bomo poslanci S. K. Z. vrlo zastopali, če bo le primerno zasnovan po naših razmerah na deželi.“

Ako hočemo učitelje jasno pregledati vprašanje po preosnovi ljudskega šolstva, moramo imeti za to dobro zasnovan temelj raznih dejstev in okoliščin, ki morda res zahtevajo preosnovo, potem se bodo iz njega izcimila nadaljna vprašanja, kako se naj to vrši.

Odgovarjati nam bo treba torej:

1. Ali te treba reformirati in zakaj?
 2. Kaj je treba reformirati pri ljud. šolstvu?
 - a) ali državni šolski zakon?
 - b) dokonani šolski in učni red, katere točke?
 - c) obrat v šolstvu, pouk, učni načrt?
 - d) učiteljstvo, njega predizobrazbo, pravno in socialno stališče?
 3. Kako bo treba reformirati vobče?
 4. Kako specialno za slov. Štajer?
- Na ta vprašanja nam bo mogoče stvarno odgovoriti le tedaj ako vestno proučujemo,

kaj dandanes pravzaprav zahtevajo razni sloji, boljše socialne skupine, ki iz njih sestoji družba, od ljudskega šolstva. Tako bomo spoznali in precizirali njih stališče napram ljudskemu šolstvu, in sicer istinito, ne fiktivno. Proučavali bomo na podlagi tega, v koliko odgovarja sedanje šolstvo vsem tem zahtevam.

Pri tem stvarnem razmotrivanju bomo spoznali, v katerih bistvenih in nebistvenih točkah se te razne principialne zahteve ali stališča ujemajo, oziroma so v nesoglasju, kje bo treba tej ali oni skupini popustiti, ali svoje zahteve dosegljivemu prilagoditi. Morebiti bomo potem dognali modus, da se za nekaj časa doseže povoljno ravnotežje razmer med različnimi stališči in zahtevami. Mogoče nam bo izvajati pozitivne nasvete in predloge za bodočo reformo.

Vrhutega se bomo informirali pri društvu „Sozial-pädagogische Gesellschaft“ na Dunaju, ki je konstituirala „Volksschul-reformkomitee“ za celo Avstrijo, o uspehih enquete l. 1909 in 1910. Razposlal je ta komite 25.000 vprašalnih pol s 124 vprašanji na vsaki poli. Saj smo vendar vsi učitelji tiste pole popisali, ne samo učitelji, tudi starši in zastopniki vseh slojev.

Kakor je iz tega razvidno, se bo nabralo gradiva za objektivno razsojanje dovolj, in se nam ni treba nikakor prevažljati.

Specialno bomo razmotrivali tudi stališče, oziroma zahteve raznih socialnih skupin do učiteljstva samega, ker smo gotovo tudi bistven del ljudskega šolstva. Pri tem bomo morda spoznali, da gre nekaterim slojem, oziroma socialnim skupinam samo za preosnovo učiteljev, odnosno njih pravnega in socialnega stališča.

Zavedati se moramo, da imajo socialne skupine le političko življenje, njih stremjenja so politički akti in zaradi tega se združujejo v stranke, ki se med seboj bore za udeleževanje svojih smotrov ali programov.

Pri proučevanju teh stremljenj glede ljudskega šolstva bomo končno gotovo tudi spoznali, v koliki meri je upravičeno preosnovati ljudsko šolstvo na deželi na Štajerskem po narodnem programu S. K. Z. in želim, da bi ob tem res vsi skupaj veselje imeli s polancem g. Verstovškom vred.

Z imeni na dan!

„Slovenski Učitelj“ — št. 9., str. 209 — prinaša pod notico „Imenovanja na slovenskih šolah v Trstu“ pod navedbo imenovanj še sledeči dostavek: „Od zanesljive osebe, bivajoče v Trstu, se je čulo, da se poteguje eden izmed kranjskih poslancev S. L. S. — ime zamolčimo — za liberalnega kandidata, ki pa zdaj še ni prišel do naslova c. k. učitelja. Tako se pač nismo zmenili!“

Ker je ta dostavek pod imenovanji učiteljstva na C. M. šoli, zato mora biti po poročilu „Slov. Učitelj“ prizadeti učitelj eden izmed provizornih — nepodržavljenih — učiteljev na C. M. šoli.

Da bi se potegoval poslanec S. L. S. za učitelja C. M. šole, se nam zdi neverjetno, ker vemo, da se znajo v slučaju — četudi je poddržavljenje splošno interesnega pomena za napredek Slovenstva! — podpiranja pri poddržavljenju zavzemati klerikalni poslanci le še za p. Šukljeta „žlahto“, kar nam jasno kažejo imenovanja učiteljstva na c. k. umetni strok. obrtni šoli v Ljubljani.

Ne tajimo, da bi se ne smelo delati razlike med obračanjem na poslance, kadar gre za državne koncesije v narodno nam ogroženih krajih; toda praksa nas uči drugače, in to pove tudi zadnji stavek zgoraj navedene pripombe, ki pozivlje — na politički bojkot! Ne bomo razmotrivali, če je to opravičeno, vprašamo le, če bo zadovoljno vodstvo družbe, da se učiteljstvo pogaja preko odbora s klerikalnimi poslanci za službo, in če bo s tem zadovoljen lokalni poslanec, da se mešetari preko njega, ki je edini upravičen za kaj takega posredovati na Dunaju, ki je do danes vestno vršil to svojo dolžnost in kateremu se lahko popolnoma skazi taktiko in često uspeh, če se mešetari preko njega in preko odbora C. M. D.?

Zgoraj navedeni dostavek „Slov. Učitelj“ ima značaj podlega natolečevanja, ker smo prepričani, da se nihče izmed učiteljstva C. M. šole ni zatekel po pomoč h kranjskim klerikalnim poslancem. Zategadelj pozivljamo kateheta A. Oadeža in c. k. nadzornika J. Novaka, da ne natolečujeta in blatita brezimno po krivem učiteljstva C. M. šole in prideta z imeni na dan!

Lump laže; pes pa laja izza plota!

Če je pa kdo storil to, kar predbaciva „Slov. Učitelj“, naj nosi sam krivdo in posledice za svoj greh; mi ga ne bomo zagozarjali!

Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci.

Pod tem naslovom smo priobčili že več sestavkov, a vendar ne moremo drugače, nego da nadaljujemo, ker naše geslo je „Clara pax — boni amici“.

V „Slovenskem Narodu“ je priobčil štajerski tovariš, v katerem je pojasnjeval, zakaj je štajersko napredno učiteljstvo nasprotno delitvi deželne šolskega sveta v slovenski in nemški del, kakor je v Pragi češki in nemški samostojni deželni šolski svet. To mu je dalo povod, da je popisal, kakšno ljudsko šolstvo je na Kranjskem, kjer mu gospodari Šusteršičeva klerikalna stranka. S tem e zvedela širša javnost za vso kranjsko šolsko mizerijo, in v Trstu izhajajoča italijanska lista „Piccolo“ in „Indipendente“ sta to izrabila za svojo gonjo proti tržaškim Slovincem. „Edinost“ je sicer odvrnila in pokazala obema, da bi bilo bolje, ako bi se zanimala za italijansko šolstvo v Italiji kjer mrgoli analfabetov. Vendar je ostala še vedno istina, da je kranjsko ljudsko šolstvo na nizki stopnji in mesto, da bi se boljšalo, gre korak za korakom k še slabjšemu. To je priznal tudi dr. M. v „Edinosti“ od 8. septembra t. l. pod naslovom „Nekaj resnice“. On navaja tudi vzrok k temu in pravi, da ni dovolj skrbela za ljudsko šolstvo napredna stranka na Kranjskem, takrat, ko je bila na krmilu. Mi mu pritrjujemo, a vendar moramo priznati, dokler je vladala napredna, da se je vsaj počasi nagibalo k boljšemu, četudi ji je nagajala Šusteršičeva klerikalna manjšina.

Kranjsko ljudsko šolstvo propada ali nazaduje zaradi delovanja Šusteršičeve stranke. Duhovščina in drugi privrženci te stranke so hujskali in hujskajo proti šoli in učiteljstvu, tako da je večina ljudstva, ki nepremišljeno trobi v Šusteršičev rog, je smatrala in smatra šole le kakor neizogibno zlo. Sam Šusteršič je na shodih ščeval in hujskal proti učiteljstvu in s tem proti šoli, da, celo do tega je prišel, da je naročal, naj si učiteljstvo numerira svoje kosti. Dokler je vladala napredna, je napravila v tem pogrešek, ker se je bala te hujskarije, namreč mislila je, da jo spravijo Šusteršič in njegovi privrženci ob popularnost, ako uredi šolske in učiteljske zadeve. Ta pogrešek se je naravnost nad njo hudo maščeval, ker ljudstvo nima potrebne izobrazbe in nima samostojnosti, volilo je tako, kakor so mu drugi narekovali.

Propadla je napredna in zavlada je Šusteršičeva klerikalna. Bože moj, kako se godi sedaj šolstvu in učiteljstvu! Koliko brezpotrebnih premeščevanj, koliko tožb, koliko disciplinarnih preiskav itd. je moralo že prebiti ono kranjsko učiteljstvo, ki ne trobi v Šusteršičev rog, smo že dostikrat popisali, zato ne bomo tega ponavljali. Prišel je 14. dan oktobra 1909 leta. Imela se je rešiti regulacija učiteljskih plač, seveda bi se pri tem ne moglo delati razlike med naprednim in klerikalnim učiteljstvom. Regulacija se ni smela rešiti, ker tega ni hotel Šusteršič. Proti sta glasovala celo učitelja Franc Jaklič in Jernej Ravnikar ter obsodila v stradanje vse kranjsko ljudskošolsko učiteljstvo, naj je že naprednega ali klerikalnega mišljenja. Zaradi tega je nastalo na Kranjskem pomanjkanje posebno moškega učiteljstva. Temu je posledica, da poučujejo na mnogih šolah namesto moških ženske učne osebe, a na mnogih župniki, kaplani, organisti, daccarji in drugi za ta stan neusposobljeni ljudje. Ponovili smo v kratkem opis kranjskega ljudskega šolstva in oziroma se sedaj v Istri.

Slovenskemu šolstvu v Istri je najhujši nasprotnik deželni odbor, zakaj ta se brani ustanovljati potrebne slovenske ljudske šole.

Vendar se pri vsem tem nasprotstvu množa slovenske šole, in nadejati se je, da počasi pridemo do primernega števila. Do leta 1908. je bilo tudi v Istri pomanjkanje učiteljstva, videli smo, da so časih čakala sistemizovana mesta po več let, preden so jih aktivirali. Vzrok temu je bilo iskati v premalih plačah. 1908 je deželni zbor reguliral plače. Slovenski poslanci so skrbeli, da se ni naredilo vsaj velike razlike med slovenskim in italijanskim učiteljstvom, in učiteljstva je dosti, da se sistemizovana mesta takoj tudi aktivirajo. V Istri obstoji deželni šolski svet iz c. k. namestnika kot predsednika, iz treh članov, delegiranih izmed članov deželne odbora, iz ek. n. n. referenta, iz treh deželnih nadzornikov, iz dveh zastopnikov katoliške cerkve in iz treh članov, imenovanih izmed ljudskošolskega in srednješolskega učiteljstva. Iz tega je razvidno, da je sestavljen istrski deželni šolski svet tako, da Slovani nikdar ne pridejo do primernega števila glasov. Tudi tu bo potreba ali deliti ali kako drugače ukreniti, da ne bo slovensko šolstvo po mačehovsko oskbovano. In ali bo imelo istrsko slovensko učiteljstvo upanje do istrskih državnih poslancev, ki na obnem tudi deželni poslanci, ko vidi, da ne družijo z najhujšimi nasprotniki kranjskega šolstva? Nadejamo se, da sami poslanci trdijo, da jim učiteljstvo ne more zaupati in noben čudež ne bo, ako se v odločilnem trenutku kdo oglasi in poreče: Nočemo priči dežja pod kap, zato nočemo, da se delil deželni šolski svet! — Dr. M. je povedal zlato besednico, da ni zadeva kranjskega ljudskošolskega učiteljstva samo kranjska zadeva, ampak zadeva cele Slovenije in zato bi bili morali istrski državni poslanci zahtevati od Šusteršiča in njegove stranke, da pravično uredi šolske zadeve na Kranjskem. Ko bi se to zgodilo, bi jim nihče ne mogel zameriti, ako bi mu pomagal do ministrskega stolčka. To, da podpirajo onega moža, ki je vzrok, da je kranjsko šolstvo v sramoto vsemu slovenskemu narodu jih vendar ne more priporočati. Žalosten zgled vidijo na Štajerskem, ker je res ložja umreti v boja s sovražnikom kakor živeti v zavesti, da m. b. nek daj zavratno umorila bratovaro!

Dne 4. oktobra vsi na manifestacijski shod slovenskega učiteljstva v Ljubljano!

Še o petletninah na Gorškem.

Tovariš Križman me opozarja v zadnji številki „Učit. Tov.“ na razsodbo upravnega sodišča in jo doslovno prijavlja. No, ta razsodba mi je prav tako znana kakor njema. a vložil sem utok, ker ne smatram ene razsodbe upravnega sodišča za zakon in ker ni izključeno, da reši sedaj upravno sodišče v nasprotnem smislu.

Ne vidim pa v tozadevnih dopisih besedanja in zbadanja, kakor tovariš K., ampak mirno sodeč, vidim bedo, ki se oglašajo učiteljskih vrstah, in če se kdo potoži v stanovskem glasilu, kje drugod naj si olajša gorje?

Vsi ti dopisi kličejo, naj se nam da kar je odzvetega, in naj se popravi, kar je zgrešenega. Čemu se torej razburjati in mašiti usta z nadpisom: „Tako je... in drugače!“

Tovariš K. pravi, da so vodilni faktorji storili vse mogoče v tem oziru in napravili tudi vse druge potrebne korake, da se izpremeni tozadevni paragrafi in še kaj več! Jaz pa pravim, ko bi vodilni faktorji le namignili brez potrebnih korakov in „še kaj več“, bi bilo v naši unicum-deželni vprašanje že davno ugodno rešeno za učiteljstvo in davkoplačevalce. Oboji zdihujejo ali kolikor sem informiran, ne svita se še.

Ako se pa motim, naj tovariš K. navede one faktorje in dejstva, da vidimo kaj so storili. Drago mi bo!

Popolnoma prav pa trdi moj prijatelj K., ki pravi, da je ugodna rešitev odvisna od deželne zbor. Josip Strekelj.